

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๗

เรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๕๗

วันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) ว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ร้อง เสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า

ผู้ร้องได้รับหนังสือร้องเรียนจากนายกิตติพงษ์ กมลธรรมวงศ์ ว่า การดำเนินงานของ คณะกรรมการการเลือกตั้งที่ได้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ขึ้นเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ด้วยเหตุผลดังนี้

๑. การเลือกตั้งมิได้กระทำเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง กล่าวคือ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการจัดให้มีการรับสมัครรับเลือกตั้งและประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเพียง ๓๔๗ เขตเลือกตั้งเท่านั้น ส่วนเขตเลือกตั้งอีกจำนวน ๒๘ เขตเลือกตั้ง ไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ลต (กต.) ๐๖๐๑/๑๔๘๗ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ กราบเรียนนายกรัฐมนตรี้

ขอให้มีการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดวันลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ใน ๒๘ เขตเลือกตั้งดังกล่าว จึงมีผลทำให้วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปมีสองวัน คือวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และวันที่จะกำหนดขึ้นในภายหลังสำหรับ ๒๘ เขตเลือกตั้งนั้น

๒. การสมัครรับเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยเที่ยงธรรมและขัดต่อหลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๐ กล่าวคือ ในการรับสมัครเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ระหว่างวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๖ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีหนังสือแจ้งไปยังพรรคการเมืองทุกพรรคว่า หากไม่สามารถเข้าไปยังสถานที่รับสมัคร ได้ให้ไปลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน เพื่อให้ได้สิทธิในการจับสลากหมายเลขผู้สมัครรับเลือกตั้ง แบบบัญชีรายชื่อ ปรากฏว่ามีพรรคการเมืองที่ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งหลายพรรคการเมือง ได้ไปลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน และได้สิทธิในการจับสลากหมายเลขผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทั้ง ๆ ที่พรรคการเมืองเหล่านั้นมิได้ไปถึงสถานที่รับสมัครเลือกตั้งแต่อย่างใด นอกจากนี้ การสมัครรับเลือกตั้ง แบบแบ่งเขตเลือกตั้งในหลายจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดนครศรีธรรมราชได้มีการแจ้งเปลี่ยนแปลงสถานที่รับสมัคร โดยไม่มีการประกาศให้ทราบล่วงหน้า ทำให้ผู้ที่ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งบางรายไม่สามารถสมัครได้

๓. คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งโดยเปิดเผยหลังจาก หมดเวลาการลงคะแนนเลือกตั้งในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา เป็นผลทำให้ ผู้ที่จะลงคะแนนเลือกตั้งภายหลังจากวันดังกล่าวทราบผลคะแนนแล้วและก่อให้เกิดผลกระทบต่อการตัดสินใจ ซึ่งการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวเป็นการดำเนินการในขณะที่ ยังจัดการเลือกตั้งได้ไม่ครบถ้วนทั่วราชอาณาจักร ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๑) และไม่เป็นความลับ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ วรรคสอง อีกทั้งทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบ ระหว่างพรรคการเมืองและระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้ง

๔. การนับคะแนนเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ทำให้การลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้า และการลงคะแนนเลือกตั้งที่เลื่อนออกไปเป็นวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๗ และวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๗ เป็นอันไร้ผล เนื่องจากบัตรลงคะแนนเลือกตั้งในวันดังกล่าวจะกลายเป็นบัตรเสียตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๒ วรรคสอง และเป็นการตัดสิทธิพื้นฐานในการออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนจำนวนมาก ที่ยังไม่มีโอกาสใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าหรือยังไม่ได้ใช้สิทธิในการลงคะแนนเลือกตั้ง

๕. คณะกรรมการการเลือกตั้งละเลยไม่ทำหน้าที่สั่งห้ามมิให้มีการใช้อำนาจรัฐที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบของผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลและมีสมาชิกดำรงตำแหน่งอยู่ในคณะรัฐมนตรี กล่าวคือ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๒) ได้บัญญัติให้คณะกรรมการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการออกระเบียบเกี่ยวกับข้อห้ามในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีและรัฐมนตรีขณะอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ แต่ปรากฏว่านางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อลำดับที่ ๑ พรรคเพื่อไทย ได้ออกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในท้องที่กรุงเทพมหานครและพื้นที่ใกล้เคียง โดยใช้อำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยไม่คำนึงถึงขอบเขตที่เหมาะสม ความจำเป็นเพื่อรักษาความเสมอภาค และความทัดเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้ง

การดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ อันมีผลทำให้การดำเนินการจัดการเลือกตั้งดังกล่าวในครั้งนี้อยู่และที่จะมีขึ้นต่อไปเป็นอันสิ้นสุดไป จึงขอให้ผู้ร้องพิจารณาตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๔ วรรคหนึ่ง (๑) (ค) และส่งเรื่องการดำเนินการและการออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ และการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งได้ดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ ไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใหม่

ผู้ร้องเห็นว่า ปัญหาตามหนังสือร้องเรียนเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ ถึงมาตรา ๒๔๑ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้ร้องรับไว้พิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๔ วรรคหนึ่ง (๑) (ค) ประกอบกับปัญหาตามหนังสือร้องเรียนไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง จึงอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย นอกจากนี้ ปัญหาตามหนังสือร้องเรียนยังมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยง

โดยตรงกับพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นโดยตรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้ ดังนั้น เมื่อการดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ตามเงื่อนไขระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ ภายใต้สถานการณ์ชุมนุมประท้วงต่อต้านรัฐบาลดังเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามรัฐธรรมนูญและระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง จึงมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง มาตรา ๙๓ วรรคสอง และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๒๓๕ และมาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ผู้ร้องจึงเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) ว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และขอให้เพิกถอนการเลือกตั้งครั้งนี้ รวมทั้งให้ดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใหม่ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) บัญญัติให้ผู้ร้องมีอำนาจเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้เมื่อ “บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ” ซึ่งมีความหมายกว้างกว่ากรณีที่ศาลอื่นจะส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ ว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ถึงแม้ตามคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องได้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง มาตรา ๙๓ วรรคสอง และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๒๓๕ และมาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) หรือไม่ แต่เมื่อพิจารณาเนื้อความในคำร้องทั้งหมดแล้วเห็นได้ว่า ผู้ร้องมีความประสงค์จะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ เฉพาะในส่วนที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ด้วย เนื่องจากการดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ อันเป็นประเด็นปัญหาตามคำร้อง เป็นการดำเนินการที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ จึงเป็นประเด็นปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกฤษฎีกาบับดังกล่าว และถึงแม้พระราชกฤษฎีกาจะเป็นกฎหมายที่มีศักดิ์ต่ำกว่าพระราชบัญญัติ แต่พระราชกฤษฎีกาบับนี้มิใช่พระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติหรือกฎหมายที่มีฐานะเทียบเท่าพระราชบัญญัติซึ่งอยู่ในอำนาจตรวจสอบของศาลปกครอง หากแต่เป็นพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ และด้วยเหตุที่พระราชกฤษฎีกาบับนี้เป็นกฎหมายเฉพาะที่มีลักษณะพิเศษซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง อันเป็นส่วนหนึ่งของบทบัญญัติในหมวด ๖ ว่าด้วยรัฐสภา และเป็นส่วนที่สำคัญของบทบัญญัติเกี่ยวกับการยุบสภาผู้แทนราษฎร จึงถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) ที่ผู้ร้องอาจเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญได้ ประกอบกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่สามารถดำเนินการให้เสร็จสมบูรณ์ในวันเดียวกันได้ ทั้งยังทำให้เกิดปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามมาอีกหลายประการซึ่งไม่มีองค์กรณีใดนอกจากศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีอำนาจตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกฤษฎีกาบับนี้ได้ คดีจึงอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ กรณีจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๑๘) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้ผู้เกี่ยวข้องทำคำชี้แจงเป็นหนังสือและชี้แจงด้วยวาจา เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๗ ดังนี้

๑. ศาสตราจารย์พิเศษ พรเพชร วิชิตชลชัย ผู้ตรวจการแผ่นดิน ในฐานะผู้แทนของผู้ร้องชี้แจงด้วยวาจาพร้อมทั้งยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือ สรุปได้ว่า

ในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจการยื่นคำร้องของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) นั้น ผู้ร้องเห็นว่าการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีความหมายที่กว้างกว่าการตรวจสอบว่าบทบัญญัติใดของกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑

นอกจากนี้ ยังเห็นว่าการตรวจสอบการเลือกตั้งเป็นเรื่องของการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของมาตรา ๒๔๕ (๑) เฉพาะการตรวจสอบการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปทั้งระบบเท่านั้น ส่วนการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย ของการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นเป็นรายกรณี รายเขตเลือกตั้ง รายบุคคล หรือรายพรรคการเมือง นั้น รัฐธรรมนูญได้บัญญัติกฎหมายวิธีสบัญญัติในเรื่องดังกล่าวไว้ชัดเจนตามมาตรา ๒๑๙ วรรคสาม คือ ให้อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทั่วไปต้องเกิดขึ้นจากการตราพระราชกฤษฎีกาเท่านั้น อีกทั้งการเปลี่ยนแปลง แก้ไข ยกเลิก การจัดการเลือกตั้งดังกล่าว ก็ต้องทำด้วยการตราพระราชกฤษฎีกาซึ่งมีศักดิ์เป็นกฎหมาย ที่ออกโดยอาศัยอำนาจของรัฐธรรมนูญ และไม่มีบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญฉบับใดที่เขียนไว้โดยชัดแจ้งว่าหากมีกรณีที่มีข้อเท็จจริงว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทั่วไปเป็นการเลือกตั้งที่ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเกิดขึ้นโดยกระบวนการหรือวิธีการ ที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแล้วจะมีกระบวนการทางกฎหมายวิธีสบัญญัติที่จะนำไปสู่การวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญได้ ผู้ร้องเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อตรวจสอบการกระทำของหน่วยงานของรัฐหรือบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด ว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ในขั้นต้นผู้ร้องตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในขั้นตอนแรกก่อนส่งศาลรัฐธรรมนูญจึงถูกต้องแล้ว มิฉะนั้น กระบวนการตรวจสอบเรื่องนี้ก็จะพบทางตันไม่มีหนทางที่จะนำไปสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้ ส่วนข้อเท็จจริงที่จะนำไปสู่การวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายนั้น ผู้ร้องเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องส่วนใหญ่ หรือเกือบทั้งหมดเป็นเรื่องของเหตุการณ์บ้านเมืองที่ผ่านการรับรู้ของสาธารณชนถือว่าเป็นข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นที่รู้กันอยู่ทั่วไป หรือข้อเท็จจริงซึ่งไม่อาจโต้แย้งได้และศาลย่อมรับฟังข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นที่ยุติได้

๒. นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา รองนายกรัฐมนตรี ในฐานะผู้แทนนายกรัฐมนตรี ได้ทำคำชี้แจง เป็นหนังสือและชี้แจงด้วยวาจา พร้อมทั้งได้ยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือเพิ่มเติมตามที่ได้รับอนุญาตจากศาล สรุบได้ว่า

ผู้ร้องจะเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้นั้น ต้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องเห็นว่า “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่งบทบัญญัติแห่งกฎหมายต้องมีความหมายเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ คือ ต้องเป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด

ประกาศของคณะปฏิวัติ คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติหรือ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมีผลเป็นบทบัญญัติ แห่งกฎหมาย ไม่ใช่พระราชกฤษฎีกาไม่ว่าจะเป็นพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติก็ตาม สำหรับพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ แม้ว่าจะเป็น พระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ก็มีได้อยู่ในความหมายของคำว่า “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) แต่อยู่ในความหมายของคำว่า “กฎ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๒) ซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะพิจารณาวินิจฉัย การที่ผู้ร้อง อ้างว่าการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก็เป็นกรณีที่ผู้ร้องใช้อำนาจตรวจสอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๔ วรรคหนึ่ง (๑) (ค) ซึ่งรัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดว่าเมื่อตรวจสอบแล้วให้เสนอไปยังศาลได้ ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจรับคำร้องของ ผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย อีกทั้งศาลรัฐธรรมนูญมิใช่ศาลที่มีอำนาจทั่วไปดังเช่นศาลยุติธรรมที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๘ บัญญัติให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง และศาลฎีกาเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณา คดีเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ วรรคสาม

สำหรับกรณีวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปต้องเป็นวันเดียวกัน ทั่วราชอาณาจักร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง นั้น รัฐบาลได้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตราดังกล่าว โดยได้ตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดให้วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป และ มิได้ดำเนินการใด ๆ ที่จะทำให้มีการกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปเพิ่มขึ้นนอกจากวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ แต่อย่างใด แม้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือขอให้มีการตราพระราชกฤษฎีกาอันมีผลให้ มีการกำหนดวันเลือกตั้งและลงคะแนนเสียงเลือกตั้งขึ้นใหม่ เฉพาะในเขตเลือกตั้งที่ไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง จำนวน ๒๘ เขตเลือกตั้งก็ตาม รัฐบาลก็ได้มีหนังสือตอบคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยยืนยันหลักการ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง เนื่องจากเจตนารมณ์ของบทบัญญัตินี้ดังกล่าวก็เพื่อให้การนับเวลา ในการเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร การนับอายุของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะต้องเริ่มต้นในวันเลือกตั้ง ที่กำหนดขึ้นเป็นวันเดียวกันทุกคน ซึ่งหลักการนี้ปรากฏมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๙๒ เป็นต้นมา นอกจากนั้น กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอมาก็ไม่ได้มีเหตุที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นใดให้อำนาจตราพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งขึ้นใหม่ได้ เหตุในการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งขึ้นใหม่มีเพียงเหตุเพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบวาระ หรือยุบสภาผู้แทนราษฎรหรือมีตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงเท่านั้น อีกทั้ง การตราพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งใหม่ที่มีใช้วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ย่อมติดเงื่อนไขเกี่ยวกับระยะเวลาที่ต้องเลือกตั้งภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันยุบสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง โดยพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้กำหนดวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปซึ่งมีระยะเวลา ๕๖ วันนับแต่วันยุบสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเหลือระยะเวลาที่สามารถเลื่อนการเลือกตั้งออกไปได้เพียง ๔ วัน การกำหนดวันเลือกตั้งใหม่โดยให้เลื่อนวันเลือกตั้งออกไปเพียง ๔ วัน ย่อมไม่เป็นประโยชน์ใด ๆ ต่อการจัดการเลือกตั้ง ดังนั้น รัฐบาลจึงมิได้ดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใหม่ นอกเหนือจากวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ แต่ประการใด กรณีจึงมิได้มีการกระทำด้วยประการใดที่จะเป็นการกำหนดให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปมิได้เป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

ส่วนกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งทั่วไปในหน่วยเลือกตั้งที่ยังไม่สามารถจัดให้มีการลงคะแนนในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ได้ ทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และในจังหวัดอื่น ๆ ในวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๗ หรือกรณีการกำหนดวันลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้าใหม่สำหรับผู้ลงทะเบียนไว้แต่ไม่สามารถลงคะแนนได้ ก็มีใช้การกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใหม่แตกต่างไปจากวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ แต่เป็นการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐

การพิจารณาว่าการเลือกตั้งเป็นวันเดียวกันหรือไม่นั้น พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เพียงวันเดียวซึ่งถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พยายามดำเนินการจัดการเลือกตั้งในวันเดียวกันคือวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ แม้ว่าจะมีบางเขตเลือกตั้ง

ไม่สามารถจัดการเลือกตั้งได้ในวันดังกล่าว เพราะมีผู้ไปขัดขวางการเลือกตั้ง การรับสมัคร และการส่งบัตรเลือกตั้งไปยังหน่วยเลือกตั้ง แต่วันเลือกตั้งก็ได้กำหนดไว้ชัดเจน ไม่มีการเปลี่ยนแปลง คือวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ สำหรับกรณีที่มีอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ ทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดการเลือกตั้งในบางหน่วยหรือบางเขตเลือกตั้งหลังจากวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ นั้น ไม่เป็นการขัดกับรัฐธรรมนูญที่บัญญัติให้วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ต้องเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ได้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถจัดการเลือกตั้งหลังจากที่กำหนดไว้ได้ในกรณีตามมาตรา ๘๘ นอกจากนี้ ยังมีอีกหลายกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถจัดการเลือกตั้งใหม่ได้ เช่น กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการจัดเลือกตั้งใหม่ก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง (ใบเหลือง) ตามมาตรา ๑๐๙ ซึ่งได้มีการทำไปแล้วหลายครั้งนับตั้งแต่รัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๔๐ และฉบับปี ๒๕๕๐ ใช้บังคับ และไม่เคยมีการกล่าวอ้างว่ากรณีเช่นนี้ทำให้เกิดปัญหาวันเลือกตั้งไม่เป็นวันเดียวกัน อันจะทำให้ไม่สามารถมีการเลือกตั้งในครั้งนั้นต่อไปได้หรือทำให้การเลือกตั้งทั่วไปทั้งหมดต้องเสียไป ซึ่งหากเป็นเช่นนั้น ก็คงไม่มีการเลือกตั้งครั้งใดสำเร็จได้เลย และในกรณีที่ว่าการเลือกตั้งเป็นความลับหรือไม่ สำคัญอยู่ที่ว่าขณะที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนต้องเป็นความลับที่ผู้อื่นไม่รู้ว่ามีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้ผู้สมัครคนใด หรือพรรคการเมืองใด ไม่ใช่ไม่มีความลับเพราะว่าการเลือกตั้งในภายหลังนั้นได้รู้คะแนนแล้วและเมื่อมีการลงคะแนนเลือกตั้งแล้วก็ต้องมีการประกาศผลคะแนน ซึ่งไม่มีใครเคยกล่าวอ้างว่าการประกาศผลคะแนน ทำให้การเลือกตั้งไม่มีความลับ ตัวอย่างเทียบเคียงอีกกรณีหนึ่งคือกรณีที่ให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ในบางหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดเขตเลือกตั้งหนึ่งซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจทำได้ การลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งเหล่านั้นต้องทำภายหลังจากวันเลือกตั้งครั้งแรกแน่นอน และไม่เคยมีปัญหาการกล่าวอ้างว่าการลงคะแนนเลือกตั้งครั้งหลังนี้ไม่มีความลับเพราะผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะลงคะแนนภายหลังได้รู้แล้วว่าผลคะแนนในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นอย่างไร

ในกรณี ๒๘ เขตเลือกตั้งไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง นั้น ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีผู้ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งแต่ไม่สามารถสมัครได้เพราะมีเหตุขัดขวางการรับสมัคร ซึ่งเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ต้องจัดการให้สามารถรับสมัครได้ เพื่อให้ประชาชนในเขตเลือกตั้งเหล่านั้นสามารถลงคะแนน

ใช้สิทธิเลือกตั้งได้ เขตเลือกตั้งเหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งยังไม่ได้ลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง และลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง โดยไม่มีการเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง จึงไม่มีประเด็นการรู้คะแนนของคนอื่นก่อนที่จะใช้สิทธิเลือกตั้ง การเลือกตั้งที่จะจัดขึ้นนี้ในบางเขตเลือกตั้งเป็นการเลือกตั้งครั้งแรก จึงไม่มีกรณีที่ใครรู้คะแนนใครก่อน ทั้งนี้ กรณีที่ยังไม่มีการรับสมัครรับเลือกตั้งใน ๒๘ เขตเลือกตั้ง นั้น อาจเทียบเคียงตัวอย่างได้กับกรณีเขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง เช่น มีผู้สมัครสามคน ต่อมาปรากฏว่า ก่อนถึงวันเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งคนหนึ่งเสียชีวิต อีกสองคนถูกศาลฎีกาพิพากษาว่าขาดคุณสมบัติ กรณีนี้ต้องถือว่าเขตเลือกตั้งนั้นไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง การลงคะแนนในเขตเลือกตั้งนั้นย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ ต้องมีการรับสมัครใหม่และลงคะแนนสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นภายหลังวันเลือกตั้งทั่วไป กรณีนี้ไม่ทำให้ต้องตีความว่าการเลือกตั้งทั่วไปไม่ได้ทำในวันเดียวกันแน่นอนเพราะหากเป็นเช่นนั้น การเลือกตั้งทั่วไปก็ไม่สำเร็จกันไปตลอด การที่จะจัดการเลือกตั้งใน ๒๘ เขตเลือกตั้ง อาจเทียบเคียงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๘ กรณีที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียวและขาดคุณสมบัติ หรือกรณีที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียวแล้วได้คะแนนไม่ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น กรณีนี้กฎหมายบัญญัติให้ดำเนินการรับสมัครใหม่และจัดการเลือกตั้งใหม่ แม้กฎหมายไม่ได้บัญญัติถึงกรณีที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้สมัครนั้นขาดคุณสมบัติทั้งหมดหรือเสียชีวิตไปทั้งหมดจะให้ทำอย่างไร แต่ก็น่าจะเทียบเคียงได้กับกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งไปสมัครไม่ได้ ซึ่งไม่ใช่ความผิดของผู้สมัครรับเลือกตั้งเลย ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้อาจเกิดขึ้นอีกได้ในอนาคต การใช้กฎหมายจะต้องให้เป็นไปได้และต้องตีความกฎหมายให้ใช้ได้ มิฉะนั้นแล้วหากเกิดปัญหาขึ้นเพียงเขตเลือกตั้งเดียวการเลือกตั้งทั่วไปทั้งประเทศก็เสียไปทั้งหมด ซึ่งไม่ควรจะเป็นเช่นนั้น

สำหรับความแตกต่างระหว่างการจัดการเลือกตั้งใหม่กับการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ นั้น เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง อำนาจในการจัดการเลือกตั้งเป็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งจนกว่าจะได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้นดำเนินการภายใต้พระราชกฤษฎีกาฉบับเดียว โดยต้องประกาศผลการเลือกตั้งให้ครบเสียก่อน เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งครบแล้ว หากตำแหน่ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งว่างลงเพราะเหตุใดก็ตาม ก็ต้องดำเนินการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างตามพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ในส่วนของการจะใช้ถ้อยคำอย่างไร เพื่อกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเลือกตั้งให้สำเร็จหลังจากที่การเลือกตั้งที่จัดไปครั้งหนึ่งแล้วไม่สำเร็จนั้น จะเรียกว่าลงคะแนนใหม่หรือจัดการเลือกตั้งใหม่ก็ได้ตามความเหมาะสมของกรณี จะเห็นได้ว่า ในกรณีที่มีผู้สมัครคนเดียว และได้คะแนนไม่ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นซึ่งต้องมีการรับสมัครใหม่จึงต้องใช้คำว่าจัดการเลือกตั้งใหม่เพื่อความเหมาะสม ไม่ใช่คำว่าลงคะแนนใหม่เพราะเป็นกรณีที่ต้องมีการรับสมัครใหม่ แต่จะใช้คำอย่างไรก็ตาม ก็เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะดำเนินการ

๓. นายศุภชัย สมเจริญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงด้วยวาจาพร้อมทั้งยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือ สรุปได้ว่า

ประเด็นเกี่ยวกับอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า ผู้ร้องไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) นั้น เป็นเรื่อง que se que ผู้ร้องจะเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เฉพาะเมื่อมีกรณีพิพาทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญเท่านั้น ส่วนกรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๙/๒๕๔๙ ก็เป็นกรณีที่วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๙๗ (๑) ซึ่งมีความแตกต่างจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญปัจจุบัน ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ ประกอบกับข้อเท็จจริงในปัจจุบัน คณะกรรมการการเลือกตั้งยังมีได้ประกาศกำหนดให้มีการรับสมัครรับเลือกตั้งใน ๒๘ เขตเลือกตั้งที่ไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งการประกาศกำหนดวันลงคะแนนเลือกตั้งใหม่แต่อย่างใด โดยมีมติให้รอการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญอยู่ในขณะนี้ นอกจากนี้ กระบวนการพิจารณาคำร้องของผู้ร้องก็ได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่กำหนดให้เมื่อมีการร้องเรียนผู้ร้องต้องเปิดโอกาสให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องชี้แจงและแสดงพยานหลักฐานประกอบได้ตามสมควรก่อน ซึ่งกรณีนี้ผู้ร้องมิได้ขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งชี้แจงข้อเท็จจริงแต่อย่างใด กรณีจึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๔ วรรคหนึ่ง (๑) (ค) ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้

กรณีนี้ผู้ร้องอ้างว่าการขอให้มีการตราพระราชกฤษฎีกาอันมีผลให้มีการรับสมัครรับเลือกตั้ง และลงคะแนนเสียงเลือกตั้งขึ้นใหม่ มีผลโดยตรงต่อการกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นเป็นสองวัน ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง นั้น เป็นการคาดการณ์และแสดงความเห็นของผู้ร้อง โดยไม่มีกฎหมายรองรับ เนื่องจากในทางปฏิบัติคณะกรรมการการเลือกตั้งยังมิได้ประกาศกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ อีกทั้งนายกรัฐมนตรีก็มีความเห็นขัดแย้งกับความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงเป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีข้อขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเฉพาะใน ๒๘ เขตเลือกตั้ง ซึ่งเป็นกรณีที่ไม่เคยเกิดขึ้นและไม่เคยมีแนวปฏิบัติ ตามกฎหมายมาก่อน และคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า หากจะมีการออกประกาศให้มีการรับสมัครเพิ่มเติม และกำหนดวันลงคะแนนเลือกตั้งใหม่โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๑) ก็อาจเป็นการปฏิบัติโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งออกประกาศในเรื่องดังกล่าวได้ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเห็นว่าควรตราเป็นกฎหมายโดยเสนอนิให้นายกรัฐมนตรีตราพระราชกฤษฎีกา เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจขยายวันรับสมัครเพิ่มเติมและวันลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ มิใช่เป็นการกำหนดวันเลือกตั้งขึ้นใหม่ เนื่องจากการเลือกตั้งตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ ยังไม่เสร็จสิ้น เพราะยังไม่มีผลการเลือกตั้งในทุกเขตเลือกตั้ง และมีปัญหาอุปสรรค อันเกิดจากปัจจัยภายนอก ซึ่งมีได้เป็นกรณีที่เกิดปัญหาจากการปฏิบัติหน้าที่ฝ่าฝืนกฎหมายของ คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่อย่างใด คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมมีอำนาจหน้าที่ที่จะกำหนด วันลงคะแนนเลือกตั้งใหม่หรือประกาศให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิ่มเติมตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยไม่จำต้องหรือไม่อาจกำหนดวันลงคะแนนเลือกตั้งหรือวันเลือกตั้งใหม่ให้เป็นวันเดียวกับวันเลือกตั้งทั่วไปได้ นอกจากนี้ วาระการดำรงตำแหน่งของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับเลือกตั้งในกรณีการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ ภายหลังจากวันเลือกตั้งทั่วไป ย่อมมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๔ ปี นับแต่วันเลือกตั้งทั่วไป คือ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เช่นเดียวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับเลือกตั้งในวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทั่วไป และมีใช้กรณีมีวาระการดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกันไปแต่อย่างใด

กรณีนี้ผู้ร้องเห็นว่า วันลงคะแนนเลือกตั้ง วันเลือกตั้งใหม่ หรือวันเลือกตั้งเพิ่มเติมตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๘ มาตรา ๙๕ มาตรา ๙๗ มาตรา ๙๙ และมาตรา ๑๐๓

เป็นการกำหนดให้มีการเลือกตั้งหลายวันแล้ว อาจทำให้ไม่สามารถจัดการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่หรือเลือกตั้งใหม่ได้ในทุกกรณี และอาจมีผลทำให้บทบัญญัติหรือการจัดการเลือกตั้งที่ผ่านมาทั้งหมดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามไปด้วย นอกจากนี้หากมีผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองหรือผู้ไม่เห็นด้วยกับการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดหรือคราวใดและมีการขัดขวางการเลือกตั้งเป็นเหตุให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศงดการลงคะแนนเลือกตั้งในบางหน่วยเลือกตั้งหรือบางเขตเลือกตั้งแล้วประกาศให้มีการลงคะแนนในภายหลังวันเลือกตั้งเมื่อเหตุการณ์สงบลง ก็จะเป็นปัญหาให้การดำเนินการจัดการเลือกตั้งใหม่กรณีนี้ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญอยู่เสมอซึ่งจะเกิดผลกระทบต่อระบบการเมืองและการปกครองเป็นอย่างมาก

อนึ่ง นายวรภัทร วงศ์ปราโมทย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ชี้แจงเพิ่มเติมต่อศาลว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ภายในขอบเขตที่กฎหมายบัญญัติโดยจะออกประกาศระเบียบ หรือข้อกำหนดได้เฉพาะในเรื่องที่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ สำหรับกรณีการประกาศรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ใน ๒๘ เขตเลือกตั้งที่มีปัญหานี้ และกรณีการประกาศขยายวันรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งอื่น ๆ นั้น ไม่มีกฎหมายให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะดำเนินการได้ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมิได้ดำเนินการดังกล่าว

ศาลพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง คำชี้แจงของผู้เกี่ยวข้องและเอกสารประกอบคำชี้แจงแล้ว เห็นว่าคดีมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยได้โดยไม่ต้องไต่สวนพยานหลักฐานอื่นอีก

ประเด็นตามคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ เฉพาะในส่วนที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ในการพิจารณาประเด็นตามคำร้องนี้ มีเหตุแห่งคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยก่อนว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ได้กระทำเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง หรือไม่พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้กำหนดให้มีการเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ซึ่งคณะกรรมการ
การเลือกตั้งได้ดำเนินการจัดการเลือกตั้งโดยกำหนดวันที่พรรคการเมืองจะยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๖
และกำหนดวันรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่
๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๗ แต่ปรากฏว่ามีการชุมนุมทางการเมืองประท้วงและ
ขัดขวางการสมัครรับเลือกตั้ง เป็นผลให้เขตเลือกตั้งจำนวน ๒๘ เขตเลือกตั้งไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง บัญญัติชัดเจนว่า “...วันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกัน
ทั่วราชอาณาจักร” การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง ให้กำหนดวันเลือกตั้งเป็นวันเดียวกัน
ทั่วราชอาณาจักร นั้น มีเจตนารมณ์เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปตามหลักพื้นฐานของการเลือกตั้งที่สำคัญ
ได้แก่ หลักการเลือกตั้งโดยเสรี กล่าวคือ ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทุกคนย่อมใช้สิทธิโดยปราศจากการบังคับ
หรือกดดันทางจิตใจหรือการใช้อิทธิพลใด ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจ ไม่ว่าจะการใช้อิทธิพลเหล่านี้จะมาจากฝ่ายใด
ทั้งระหว่างการเลือกตั้งและภายหลังการเลือกตั้ง ต้องไม่ให้มีการควบคุมทิศทางการลงคะแนนเสียง
ไม่ว่าจะเป็นโดยการกระทำในรูปแบบใด ผู้ออกเสียงเลือกตั้งต้องตัดสินใจลงคะแนนได้อย่างอิสระ
ภายใต้กระบวนการสร้างความคิดเห็นทางการเมืองที่เปิดเผย หลักการเลือกตั้งโดยเสรีนี้จึงครอบคลุมถึง
การเตรียมการเลือกตั้ง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบคลุมถึงการสมัครรับเลือกตั้งและ
การหาเสียงเลือกตั้งด้วย จึงเห็นได้ว่าการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป
มากกว่าหนึ่งวันจะทำให้การสมัครรับเลือกตั้ง พฤติกรรมการหาเสียง พฤติกรรมการลงคะแนนเลือกตั้ง
หรือบรรดาเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในวันเลือกตั้งที่กำหนดขึ้นในวันหนึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกตั้ง
ที่กำหนดขึ้นในอีกวันหนึ่งได้

วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา
ยุบสภาผู้แทนราษฎรที่ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง เป็นวันที่
เมื่อกำหนดขึ้นแล้ว ผู้เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งมีหน้าที่ต้องไปดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้มีการเลือกตั้งทั่วไป
ในวันที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกานั้น คือ การรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้ง การประกาศชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง
และการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ส่วนวันลงคะแนนเลือกตั้งนั้นกำหนดขึ้นโดยอาศัยอำนาจ
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มา

ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับการดำเนินการจัดการเลือกตั้งทั่วไปตามที่พระราชกฤษฎีกากำหนดไว้ การกำหนดวันลงคะแนนเลือกตั้งนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งวันลงคะแนนเลือกตั้งอาจมีได้หลายวัน เช่น การลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๙๔ การลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งตามมาตรา ๙๕ แต่การใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น จะมีได้ก็ต่อเมื่อมีผู้สมัครรับเลือกตั้งอยู่ในวันที่ลงคะแนนเลือกตั้งเพื่อให้ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งสามารถลงคะแนนเลือกตั้งได้ ในขณะที่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปจะต้องมีเพียงวันเดียวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง

กรณีปัญหาที่ไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งใน ๒๘ เขตเลือกตั้งนั้น เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ในส่วนที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการดำเนินการจัดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่แล้ว เห็นว่า มาตรา ๗๘ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด “วันลงคะแนนเลือกตั้งใหม่” ในกรณีที่มีการลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งแห่งใดไม่สามารถกระทำได้นั้นเนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นซึ่งเกิดขึ้นก่อนวันเลือกตั้ง และมาตรา ๑๐๘ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด “วันลงคะแนนเลือกตั้งใหม่” ในกรณีก่อนวันเลือกตั้งถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งใดหรือในเขตเลือกตั้งใดจะมีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อันเกิดจากการกระทำของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

ส่วนการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่นั้น มาตรา ๘๘ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้มี “การเลือกตั้งใหม่” ในเขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งคนเดียวและผู้สมัครนั้นได้รับคะแนนเลือกตั้งน้อยกว่าร้อยละสิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นหรือไม่มากกว่าจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ไม่ประสงค์ลงคะแนน มาตรา ๑๐๓ วรรคหก เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มี “การเลือกตั้งใหม่” ในเขตเลือกตั้งใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งภายหลังวันลงคะแนนเลือกตั้งแต่ก่อนวันประกาศผลการเลือกตั้ง มาตรา ๑๐๙ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือนับคะแนนใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหรือทุกหน่วยในเขตเลือกตั้งใด ในกรณีเมื่อได้

มีการนับคะแนนเลือกตั้งแล้ว ปราบกฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือการนับคะแนนเป็นไปโดยไม่ถูกต้อง และมาตรา ๑๑๑ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลฎีกาสั่งให้มี “การเลือกตั้งใหม่” ในกรณีเมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ถ้าปราบกฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริตเพื่อที่จะให้ตนเองได้รับเลือกตั้งหรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริตโดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองได้กระทำ ทั้งนี้ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กล่าวมาข้างต้น ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งในการกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่หรือจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ รวมทั้งให้อำนาจศาลฎีกาสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ เฉพาะในกรณีที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้วแต่มีเหตุตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้ไม่อาจลงคะแนนเลือกตั้งได้ หรือมีข้อเท็จจริงที่ทำให้การเลือกตั้งนั้นไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ทว่าเหตุแห่งคำร้องในคดีนี้ เขตเลือกตั้งที่เป็นปัญหาทั้ง ๒๘ เขตเลือกตั้ง ไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งถือว่ายังไม่มีการจัดการเลือกตั้งทั่วไปใน ๒๘ เขตเลือกตั้งนี้มาก่อนเลย จึงไม่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งและศาลฎีกาที่จะให้จัดการเลือกตั้งใหม่ได้ ประกอบกับเมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสามร้อยเจ็ดสิบห้าคน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวนหนึ่งร้อยยี่สิบห้าคน” และมาตรา ๙๓ วรรคหก ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่มีเหตุการณ์ใด ๆ ทำให้การเลือกตั้งทั่วไปครั้งใดมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ถึงห้าร้อยคน แต่มีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ให้ถือว่าสมาชิกจำนวนนั้นประกอบเป็นสภาผู้แทนราษฎร แต่ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ครบจำนวนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันและให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่เหลืออยู่” เห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวมิเจตนารมณ์ที่จะให้สภาผู้แทนราษฎรมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ครบตามจำนวนห้าร้อยคน โดยต้องมาจากการเลือกตั้งเป็นการทั่วไปในวันเดียวกัน

ที่พระราชอำนาจจักรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง ด้วย ดังนั้น การจัดการเลือกตั้งเพื่อให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน ๒๘ เขตเลือกตั้งที่เป็นปัญหาจึงต้องจัดให้มีขึ้นในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มิได้ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งและศาลฎีกาในการจัดการเลือกตั้งใหม่ใน ๒๘ เขตเลือกตั้งดังกล่าว การที่จะดำเนินการจัดการเลือกตั้งใน ๒๘ เขตเลือกตั้งนั้นต่อไปจำเป็นต้องมีการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใหม่อีกวันหนึ่ง ย่อมเป็นการไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและก่อให้เกิดข้อโต้แย้งทางกฎหมายต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งเป็นผลที่ต้องเกิดขึ้นอย่างแน่แท้ อันจะทำให้วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งนี้มีสองวัน คือวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ และวันที่จะกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใหม่สำหรับ ๒๘ เขตเลือกตั้งที่ยังไม่เคยมีการรับสมัครรับเลือกตั้งมาก่อนเลย ซึ่งเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง ที่บัญญัติให้กำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเป็นวันเดียวกันที่พระราชอำนาจ แต่ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งจะได้ดำเนินการจัดการเลือกตั้งตามอำนาจหน้าที่แล้วก็ตาม เมื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่สามารถที่จะดำเนินการให้เป็นไปในวันเดียวกันที่พระราชอำนาจ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง ได้ เนื่องจากปัญหาดังกล่าวเกิดจากมูลเหตุสำคัญคือการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีความขัดแย้งและความแตกแยกของชนในชาติอย่างรุนแรง และมีการขัดขวางการสมัครรับเลือกตั้ง การจัดการเลือกตั้งภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว ย่อมทำให้การจัดการเลือกตั้งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าสามารถกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใหม่ได้หรือไม่ และเป็นอำนาจของนายกรัฐมนตรีหรืออำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๕๗ ว่าหากมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใหม่ต่างจากวันเลือกตั้งทั่วไปเดิมที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรก็สามารถทำได้ โดยเป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันของนายกรัฐมนตรีและประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ซึ่งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย เพื่อให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปสำเร็จลุล่วงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แต่ปรากฏว่านายกรัฐมนตรีนอกลื่อนวันเลือกตั้งทั่วไป และมีการดำเนินการเลือกตั้งเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ โดยไม่สามารถจัดให้มีการเลือกตั้งสำหรับ ๒๘ เขตเลือกตั้ง ซึ่งยังไม่เคยมีการรับสมัครเลือกตั้งมาก่อนเลย ถือได้ว่าในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ มิได้เป็นวันที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร จึงเป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เป็นผลให้พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ เฉพาะในส่วนที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้วว่าพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ เฉพาะในส่วนที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ มิได้จัดการให้เป็นการเลือกตั้งวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร อันเป็นการไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง การพิจารณาวินิจฉัยเหตุแห่งคำร้องในข้ออื่น ๆ ไม่อาจทำให้ผลการวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยเหตุแห่งคำร้องในข้ออื่น ๆ อีก

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยโดยเสียงข้างมากกว่าพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ เฉพาะในส่วนที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ไม่สามารถจัดการให้เป็นการเลือกตั้งวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง

นายจรูญ อินทจาร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายจรูญ ภัคดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายชัช ชลวร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายเฉลิมพล เอกอรุณ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายณรงค์ มาประณีต
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายบุญส่ง กุลบุปผา
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ